

Domáci glasovi

Štev. 235

Lienz, petek 8. novembra 1946.

Leto 2.

PO AMERISKIH VOLITVAH

"AMERIKA ZAPUŠČA LEVO POT!" Dne 5. novembra so volivci Združenih držav izvolili novo poslansko zbornico, kongres imenovano, ter eno tretjino senata. Po 10 letih vladanja je pri teh volitvah doslej vladajoča demokratska stranka, ki je Ameriki dala Roosevelta in Trumana, zdaj propadla. Ljudstvo je dalo večino republikanski stranki. Novi kongres bo po teh volitvah imel 242 republikanskih, 188. demokratskih poslancev ter 1 neodvisnega. V senat je bilo treba voliti izmed 96 senatorjev, kolikor jih šteje senat, 36. Izmed teh so jih doslej imeli demokrati 24, republikanci pa 12. Zdaj pa so republikanci tako močno zmagali, da bodo med 96 senatorji imeli najmanj 51 sedežev, demokrati 42, medtem ko se za tri mandate še ne ve.

V New Yorku, kjer so demokrati vedno sijajno zmagovali, je zmagal republikanec Tomaž Dewey, ki je bil z ogromno večino izvoljen za guvernerja. O njen sodijb, da bo tudi kandidat republikanske stranke za predsednika, ki ga bodo volili leta 1948. Kakor zdaj kaže, bi ta mož utegnil leta 1948 postati predsednik Združenih držav. Zato je zanimivo, kaj je on rekel o izidu teh volitev, ko so ga časnikarji spraševali. Dejal je: "Ljudstvo je pokazalo, da si želi take vlade, ki bo ljudstvu služila, ne pa mu gospodovala." S tem geslom je republikanska stranka tudi šla v volitve ter zlasti naglašala, da z demokratskimi načeli niso v skladu velika pooblastila, ki si jih je med vojsko znal dobiti Roosevelt, da je potem vladal po svojih načrtih in svoji volji, dasi ni vladal samovoljno. Taka pooblastila so med vojsko bila nujno potrebna, so pa zdaj demokratsko stranko veljala čast in oblast.

Vsi politični voditelji naglašajo, da v zunanji politiki ne bo spremembe, da pa bo v notranji politiki treba računati na novo smer. Dasi pa vsi tako trde, da v zunanji politiki ne bo nobene načelo spremenjeno, ker sta tudi doslej obe stranki v načelu šli isto pot in je v zunanjih zadevah sedanja zunanji minister Byrnes imel za svetovalca republikanskega senatorja Vandenbergga, ki je tudi zdaj sijajno zmagal, vendar le pa marsikaj kaže, da bo ameriška zunanja politika, zlasti do Sovjetske zveze in komunizma, v marsičem predruščena. Zaradi tega bo tudi predsednik Truman imel težavno stališče, ker bo moral celi dve leti še vladati s parlamentom in senatom nasprotne stranke.

KAJ BO STORIL TRUMAN? V ameriški ustavi ni namreč nobene določila, kaj naj se zgodi, če predsednik ostane brez večine v kongresu in senatu. To se je že nekajkrat zgodilo. Po zadnji svetovni vojski je na primer rajni predsednik Wilson ostal brez večine v senatu in v kongresu. Nato so vladali republikanci, katerih zadnji predsednik je bil Hoover. Ko je ta vladal, so leta 1931. zmagali demokrati v kongres, nakar je predsednik za 2 leti bil v manjšini, nakar je demokratska stranka tudi pri predsedniških volitvah zmagala in je doslej vladala. Predsednik je izvoljen za 4 leta brez ozira na to, ali ima večino v kongresu in senatu za seboj ali je nima. Nekdo izmed poraženih demokratov je zdaj predlagal,

naj bi Truman imenoval takoj novega zunanjega ministra, ki naj bi bil republikanec, nakar naj sam odstopi. Po ustavi namreč je možno, če, da zunanji minister vodi predsednikove posle, dokler ni izvoljen novi, če sta odpadla izvoljeni predsednik in njegov namestnik. Zdaj je tak položaj, da je Roosevelt umrl in je njegov namestnik Truman. Če zdaj še ta odstopi, bi moral njegove posle opravljati zunanji minister. Toda sprememba tolikšne važnosti bi bila zdaj silno nevarna, saj vemo, kako je v zunanji politiki, zlasti zdaj. Kakšna pretresa v zunanji ameriški politiki pa bi tudi republikanci ne čeleli, pač pa bodo v notranji politiki, zlasti v socialno-gospodarskih vprašanjih šli bolj na desno. S tem računa tudi Trumanova okoličina, ki napoveduje, da bo Truman do republikancev sicer prijateljski, vendar moško trden, da bo pošteval načela "svobodnega podjetništva" in bo omilil državno nadzorstvo nad gospodarstvom. To je Trumanova koncesija republikanski stranki.

ZOPER TOTALITARNO GOSPODARSTVO. Kako je ta stranka v teh vprašanjih usmerjena, naj pokažejo besede, ki jih je bil izgovoril prejšnji republikanski predsednik Hoover, ki je po teh volitvah dejal:

"Te volitve so bile več kakor le navadne poslanske volitve. Ves svet z Združenimi državami vred že nekaj let vedno bolj zanaša v totalitarne vode načrtnega gospodarstva, socializma ali komunizma. Amerika bo po teh volitvah prva dežela, ki je to pot zavestno zapustila. Znova se bližamo svojemu staremu cilju, da naj bi ljudje bili prosti vsake državne kontrole. Ta odločitev Združenih držav bo globoko vplivala na vse narode, ki so na svoji poti proti levici tudi zašli v totalitarne vode."

ODGOVOR MOSKVI. Kakor rečeno, bodo glavne spremembe sledile na gospodarskem polju, zlasti pri davkih. Republikanska stranka je namreč šla v volivni boj z geslom, da bo za 20% znižala davke. To bo tudi res skušala doseči. Če pa so to vendarle bolj gospodarske zadeve, je pa duh, ki to stranko preveva, tak, da označja tudi nova načela, ki se bodo prej ali slej pokazala tudi v zunanji politiki. Tako je na primer voditelj republikanske propagandne službe Clarence Brown poročevalcu agencije "United Press" rekel: "Z izidom teh volitev je Amerika pravično kaznovala Moskvo, ki je nesramno poskusila s svojim radiem ameriškemu ljudstvu ukazovati, kako naj voli."

Druge republikanski propagandist Karl Reece pa je volilno zmago republikanske stranke označil s temi-le besedami: "To je poraz diktature, ki jo je hotel uganjati moskovski radio."

Iz teh kratkih stavkov, ki so prišli iz ust republikanskih mož, bi se dalo marsikaj sklepati. Sicer jih niso izgovorili odgovorni vodilni možje republikanske stranke, pač pa so jih izrekli možje, ki izražajo mnenje večine ameriških volilcev, saj sta eden in drugi izmed gozi omenjenih vodila vso republikansko volilno kampanjo.

Naj bo še kakor koli, s 5. novembrom je Amerika stopila na nova pota, kar se bo pokazalo prej ali slej tudi v zunanji politiki.

ČIGAVA JE BILA BOMBA ?

PREISKAVA O BOMBNEM ATENTATU

NA ANGLEŠKO POSLANIŠTVO V RIMU.

Bombni atentat na angleško poslanstvo v Rimu še vedno ni do kraja pojasnjen. Listi so sicer poročali, da je teroristična judovska organiza-

nizacija v Palestini dala v Londonu in Rimu trositi letake, na katerih je bilo pisano, da je ona izvršila ta atentat, ki je le začetek bojnega pohoda te organizacije zoper Britanijo zunaj palestinskih meja.

Zdaj pa poroča agencija "United Press" iz Rima mišljenje italijanskih policijskih krogov, ki so baje doznali, da ta judovska teroristična organizacija niti z bombnim atentatom niti z raztrošenimi letaki ni imela nič opraviti. Ti letaki so bili le zato raztreseni, da bi policiji zmedli sled. Italijanska in zavezniška policijska služba v Rimu so teh misli, da je atentatorje prej treba iskati med komunisti oziroma med tistimi Jugoslovani, ki so bili uslužbeni na britanskem poslaništvu v Rimu, ki pa so zdaj brez sledu izginili.

Preobrat v republiki Čile

Dne 4. septembra t.l. so Čilenci izvolili svojega novega predsednika. Zgodilo pa se je, da pri volitvah nobeden izmed obeh kandidatov ni dobil absolutne večine, ker sta oba imela enako število glasov. Za predsedniško čast in oblast sta se poterovala levičarsko radikalni politik Gabrijel Gonzales Videla in konservativni Edvard Cruz Coce. Tako se je zgodilo, da bi moral med obema odločiti parlament, ki pa je tudi okleval v svoji odločitvi. V državi Čile je nastala velika in huda kriza, o kateri pravijo, da tako težke krize republika Čile še ni doživljala od zadnje državljanske vojske, ki je bila l. 1891.

To krizo so spretno izrabili komunisti in drugi skrajni levičarski elementi, ki so začeli divje demonstracije in hudo paravano za svojega kandidata Videlo. Nazadnjé so zažrozili s splošno stavko, če kongres ne bo izvolil njihovega človeka za predsednika. V takih razmerah se je čilenski parlament moral udati ter se končno odločiti v korist levičarskega kandidata, kateri je dne 4. novembra nad vse slovesno prevzel oblast. Pri tej slavnosti so sodelovali odposlanci ameriške in argentinske armade, ameriške vojne ladje, kakor tudi ameriška in britanska letala.

Ta preokrat na najvišjem mestu čilenske države je imel takoj svojo posledico, ko so bili za ministre imenovani trije komunisti. Ti trije so zdaj prvi komunistični ministri v Južni Ameriki. V Srednji Ameriki, v Meksiki, komunistično vibanje že dolgo poznajo in imajo tam še dalj časa tudi komunistične ministre.

KDO BI MOGEL AVSTRIJI POMAGATI ?

Po ameriškem vzledu imajo tudi v Innsbrucku zavod za študij javnega mnenja. Ta moderni zavod je pred kratkim poskusil dognati, kaj sodijo Tirolci in Vorarlberžani o tem vprašanju. Po vsem Tirolskem in Vorarlberškem je razposlal vprašalne pole s tem vprašanjem. Odgovori so tako zanimivi, da se zdaj revije z njimi pečajo, kar približno povedo mnenje vseh Avstrijcev.

Izmed vseh vprašanih jih je 64 % odgovorilo, da bi Avstriji mogle pomagati le Združene države severne Amerike. Za Anglijo je glasovalo le 14 %, za Švico 7%, za Francijo 6% in za Nemčijo le 2%. Za vse druge dežele so glasovali 3%, medtem ko sta 2% bila teh misli, da Avstriji sploh nobena država na svetu pomagati ne more, ker je nesposobna za življenje. Med tistimi 3% glasov, ki so glasovali za druge države, sta bila le 2 glasova, ki sta glasovala za Sovjetsko zvezo, prav tako sta po 2 glasovala za Češkoslovaško, Ogrsko, Italijo in južno Ameriko. Kar čuditi se človek mora, kako malo zaupanja so ti glasovalci pokazali v Sovjetsko zvezo in pa v avstrijske sode.

Zanimivo je, kako so glasovalci bili po stanovih razdeljeni. Ogrorna večina avstrijskega prebivalstva je zdaj svoje zaupanje poklonila Ameriki, medtem ko je poprej to zaupanje imela Anglija. Med rentniki in vpokojenci jih je 90%, ki so glasovali za Ameriko, med ljudmi brez določenega poklica jih je za Ameriko glasovalo 67%, med uradniki, namoščenci in kmeti pa je takih bilo 66%. Takej za njimi so prišli trgovci, ki jih je 65% glasovalo za Ameriko, delavcev pa 59%. Le med prostimi poklici jih je bilo 37% za Anglijo ter 18% za Francijo. Med njimi je torej Amerika v manjšini.

Čim starejši so bili glasovalci, tem višji odstotek se je glasil za Združene države severne Amerike. Takih, ki so stari po 20 let, jih je le 59% bilo za Ameriko, 65 letniki pa so za njo dali kar 73% glasov. Nič ne pomena: tako glasovanje dokazuje, da je v velikih plasteh ljudstva (pa ne le v Avstriji) zaupanje omajano in da zdaj ljudje pomoči pričakujejo le od Amerike. Sicer je tudi po prejšnji vojski taka kriza v zaupanju bila vidna, tako, kakor zdaj pa še ne. Kadar bi nastopile urejene razmere, bo tudi zaupanje ozdravljeno. Toda to zdravljenje bo, kakor vse kaže, še dolgo trajalo, ker se pač razmere še ne urejajo.

= : =

TOGLIATTI V TRSTU ARETIRAN.

Poročali smo že, da se je voditelj italijanskih komunistov Togliatti skrivaj sešel s Titom nekje v Jugošlaviji. Zdaj poročajo, da je Togliatti-ja na njegovo pot skozi Trst v Jugoslavijo ljen. v Trstu aretirala policija tankajšnje zavezniške vojaške vlade, ker Togliatti ni imel potnega dovoljenja za prestop v Jugoslavijo. Čez nekaj časa so ga izpustili in mu izročili potrebne dokumente. - Ta novica je v Rimu vzbudila veliko razburjenje. Neki list, ki je o tem poročal, je napadla skupina mladih ljudi ter razdejala kioske, ki so prodajali ta list, prodajalce pretepla, list sam pa sežgala.

JUGOSLOVANSKI ZASTOPNIK V AVSTRIJI

dr. Hoševnar je 5. nov. v spremstvu jugosl. stotnika dr. Arišperja pri zveznem konclerju inš. Figlu opravil svoj zastopniški obisk. Tako se glasi uradno poročilo.

POSADNE ČETE V AVSTRIJI

znajajo 117.000 mož. Izmed teh je sovjetskega vojaštva 65.000, britanskega 29.000, ameriškega 15.000, francoskega pa 9000 mož. Torej imajo zahodni zavezniki v Avstriji 52.000 mož. Sovjetska zveza sama pa 65.000.

VEČ VLAKOV BO SPET VOZILO

kakor poroča avstrijsko časopisje. Dne 11. novembra začno voziti delavski vlaki. Če bo s češkega in Poljskega prihajalo dovolj premožna, bo osebni promet kmalu obnovljen.

491 AVSTRIJANK

je dobilo dovoljenje oditi na Angleško, kjer bodo dobile službe hišnih pomočnic.

VEČ KALORIJ V AVSTRIJI

Uradno naznanjajo, da bo 10. novembra za vse avstrijsko prebivalstvo prehrana izboljšana ter bo znašala po 1550 kalorij.

VOLITVE Z BOMBAMI.

V San Fernando di Puglia pri Forri v severni Italiji so 5. nov. imeli občinske volitve, pri katerih, so se komunisti spopadli s pristaši nove stranke. "L'uomo qualunque", ki poskuša biti desničarska masovna stranka. V tej boji, v katerih so pekali revolverji in ročne bombe, sta bila dva komunisti ubita, 15 pa ranjenih.

NA DANKEM

je še 15.000 nemških beguncev. Danska vlada je poslala note, naj sprejme te begunce. Mi so pričeli na Dansko z njenega ozemlja.